

تغییر فرمول خوراک طیور/ گفتوگو با «دکتر خسرو اسماعیلی»، دامپزشک

در حال حاضر اصلی‌ترین چالش دامداری صنعتی تامین خوراک است آیا می‌توان فرمول غذایی دام را تغییر داد؟

بله، این امکان وجود دارد، ولی باید ملاحظات را در نظر گرفت. دام‌هایی که استفاده صنعتی دارند اعم از اینکه گوشت یا فرآورده‌های آنها مصرف شود، یکسری نیازهای غذایی ثابت دارند از قبیل پروتئینی، انرژی و مواد معدنی که منابع تامین آنها تقریباً در تمامی کشورها که این محصولات را به‌صورت صنعتی تامین می‌کنند، یکی است.

به گفته کارشناسان، پروتئین مهم‌ترین رکن غذایی است به خصوص در دام‌هایی که گوشت آنها مصرف می‌شود به چه طریق می‌توان آن را تامین کرد؟

منابع پروتئینی مهم‌ترین بخش از رژیم غذایی دام است که از موادی همچون سویا، کنجاله آفتابگردان، کلزا، پودر ماهی، دانه‌های لوبیا و پودر گوشت تامین می‌شوند. البته اینکه از کدام مواد استفاده شود بستگی به توانایی کشور دارد. به‌طور مثال کشورهای آسیای شرقی که در رژیم آنها غذای دریایی نقش اصلی را دارد و ضایعات ماهی زیاد است بخشی از پروتئین مورد نیاز دام‌ها را با پودر ماهی تامین

می‌کنند یا کشورهای گرمسیر از کلزا یا کنجاله آفتابگردان استفاده می‌کنند. پس نوشتن فرمول رژیم غذایی دام در هر کشوری متغیر است.

در کشور ما این جایگزینی به چه صورت است؟

می‌توان به جرات گفت که در ۴۰ سال اخیر هیچ فعالیتی برای جایگزینی صورت نگرفته است. این پروسه به گونه‌ای نیست که توسط بخش خصوصی یا مرغداری‌ها اجرا شود بلکه باید اراده دولتی وجود داشته باشد. از سوی دیگر همه می‌دانند که چه مافیا و قدرتی در این صنعت وجود دارد که منافع آن فقط در واردات است. اینها این قدر قوی هستند که تا ارز دولتی خود را نگیرند به کشتی خودشان اجازه تخلیه بار نمی‌دهند. از طرفی ۷۰ درصد قیمت تمام شده دام گوشتی، نهاده است پس دولت هم ریسک حذف ارز یارانه‌ای را به جان نمی‌خرد، شوخی‌ای در بین فعالان این حوزه وجود دارد مبنی بر اینکه دولت ممکن است ارز دولتی دارو را حذف کند، اما ارز نهاده‌های دامی را به هیچ عنوان.

قیمت‌های جهانی این محصولات چگونه است؟

با توجه به افزایش سرانه مصرف گوشت سفید و قرمز در جهان محصولاتی همچون سویا و ذرت اهمیت استراتژیکی پیدا کردند و به‌طور مستقیم به امنیت غذایی مردم مربوط می‌شوند به‌طور مثال آمریکا ۴۰ سال است که ما را تحریم کرده اما همچنان از این کشور ذرت و سویا وارد می‌کنیم البته اینکه منافع عده‌ای در وارد کردن از این کشور به جای کشورهای آمریکای جنوبی یا حوزه روسیه است نیز اثرگذار است.

آیا می‌توان سویا را حذف کرد؟

خیر، ماده‌ای مانند سویا را نمی‌توان به‌طور کامل حذف کرد، اما بخشی از آن را می‌توان جایگزین کرد که این کار توسط دامپزشکی که در فرمول جیره‌نویسی تخصص دارد انجام می‌شود. در هر فرمولی برای دام‌های صنعتی باید سویا وجود داشته باشد.

صنعت خوراک دام و نهاده‌های دامی تا چه حد وابسته به واردات است؟

مرغداری صنعتی در کشور عمر ۵۰ تا ۶۰ ساله دارد و اصطلاحاً پایه آن بر اساس متد آمریکایی است. زمانی که مرغداری صنعتی در کشور راه‌اندازی شد ما وابستگی ۸۵ درصدی داشتیم و امروز در خوشبینانه‌ترین حالت این وابستگی به ۸۰ درصد رسیده است.

علت این تعلل در خودکفایی چیست؟

باید این را قبول کنیم که در این صنعت اراده‌ای برای خودکفایی و کاهش وابستگی در تمامی حوزه‌ها وجود ندارد، زیرا منافع عده‌ای به خطر خواهد افتاد. به‌طور مثال هیچ حرکت قابل ذکری در حوزه دان صورت نگرفته، این در حالی است که به دلیل گستردگی و حساسیت این صنعت قدم اول باید توسط دولت‌ها برداشته شود. به‌طور مثال در حوزه تولید لوبیا با توجه به کمبود آب می‌توان از دانه‌های آلفوفیت یا نمک دوست استفاده کرد، تکنولوژی و دانش آن در اختیار کشورهای پیشرفته و صنعتی است و برای گرفتن آن دولت باید وارد عمل شود، اما چنین اتفاقی صورت نگرفته است.

با توجه به ناتوانی دولت در تامین نهاده‌ها و رونق بازار سیاه آینده را چگونه می‌بینید؟

به هر حال مرغدار تا زمانی می‌تواند این تفاوت قیمتی را از جیب خود پرداخت کند، سویای ۲ هزار و ۷۰۰ تومانی با سویای ۱۳ هزار تومانی تفاوت فاحشی دارد پس اگر وضعیت به همین منوال ادامه پیدا کند مرغدار به سمت جایگزین کردن می‌رود، اتفاقی که در سال‌های جنگ رخ داد و کیفیت مرغ به پایین‌ترین حد خود رسید، به‌طوری‌که تفاوت مزه و شکل آن حتی پس از پخت و اضافه کردن انواع ادویه‌ها مشخص بود، ضمن آنکه دیگر آن خاصیت غذایی قبل را نخواهد داشت و عملاً تبدیل به یک ماده غذایی شکم پرکن می‌شود که فاقد هرگونه مواد پروتئینی است. ما این موضوع را در جلسات مختلف به مقامات مسوول و سازمان غذا و دارو هشدار دادیم، زیرا این امر به‌طور مستقیم به سلامت مردم ربط دارد و در صورت عدم نظارت بر خوراک دام شاهد بیماری‌های گوارشی در بین مردم خواهیم بود. این در حالی است که تا به امروز هیچ‌کدام از این هشدارها نتوانسته تغییری در روند حال حاضر به‌وجود آورد.

منبع: دنیای اقتصاد